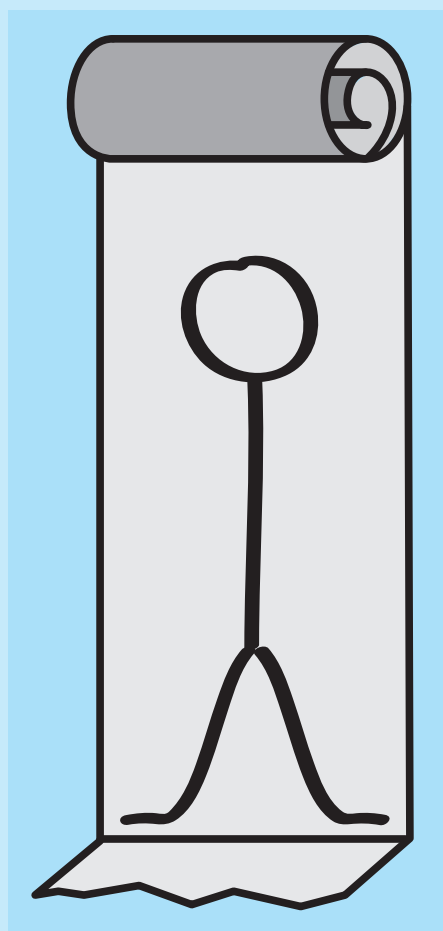

Werkwoorden

Werkwoorden verschillen als woordsoort wezenlijk van naamwoorden doordat ze geen verwijzende functie hebben maar uitdrukking geven aan een actie, toestand of gebeurtenis. Bijvoorbeeld: **doen, gooien** (actie); **zijn, staan, drijven** (toestand); **sterven, glinsteren** (gebeurtenis).

Het werkwoord vormt samen met het onderwerp de basis van een zin. Dit is dan ook de belangrijkste reden waarop in het Picto Semi Schrift alleen de werkwoorden onderlijnd worden. Daarmee is namelijk meteen de kern van de zin duidelijk. Een tweede reden is dat met variaties in die onderlijning ook de vervoeging van het werkwoord kan worden gevisualiseerd.

Het aanleren

Het aanleren van de werkwoordpicto's begint concreet. Begin bijvoorbeeld met het aanleren van het werkwoord *staan*: Hang een groot vel papier op dat langer is dan de leerling en waarvan de onderkant de plint raakt. Vraag de leerling naast het papier te gaan *staan*. Teken vervolgens dit *staan* op het papier: het hoofd, het lijf, de voeten. De leerling kan er nu recht voor gaan *staan*.

Het aanleren gebeurt dus zo veel mogelijk vanuit de concrete handeling:

Eerst iets aan iemand *geven* en daarna het picto laten zien, eerst praten over *werken* met je handen en dan wijzen op de grote handen van het picto *werken*, eerst de drukte van het *doen* ervaren en dan het picto *doen* laten zien: het gaat gebeuren!

De vervoeging

De diverse vervoegingsvormen van de werkwoorden zijn gevisualiseerd volgens de volgende uitgangspunten:

- De onderlijning maakt geen deel uit van het picto, maar ligt er onder. Bij het lezen valt het dus meteen op wat de kern van de zin is.
- De lengte van de lijn bepaalt de werkwoordsvorm: infinitief of stam.
- De dikte van de lijn bepaalt de tijd: tegenwoordig of verleden.
- De vorm van de lijn bepaalt of het om een voltooid deelwoord gaat.
- Letters kunnen extra informatie geven, zoals de *t* bij de stam+*t* vorm, of het voorvoegsel *ge-* bij de deelwoorden.

doen

maken

treuren

wandelen

voelen

vullen

laten

leren

luisteren

loeien

zien

zetten

Infinities

Bij de infinitief (het hele werkwoord) is gekozen voor een volledige onderlijning, zowel in de tegenwoordige tijd als in de verleden tijd. Bij de verleden tijd is gekozen voor een dikkere lijn.

staan

stonden

geven

gaven

werken

werkten

Stam

De stam is de verkorte vorm van het werkwoord en krijgt een gehalveerde onderlijning, zowel in de tegenwoordige tijd als in de verleden tijd.

sta

stond

geef

gaf

werk

werkte

Stam+t

De stam+t krijgt ook een halve onderlijning. Maar deze is meer naar rechts geplaatst, want er komt iets achter, namelijk een t. Deze t is ook in de meeste gevallen in het picto zichtbaar. In werkwoorden waarbij de t al in de stam staat wordt deze niet extra toegevoegd.

staat

eet

geeft

geniet

werkt

wacht

Voltooid deelwoord

Bij het voltooid deelwoord krijgt de onderlijning een verticaal eindpunt, als teken dat het voltooid is. Ook is - indien relevant - het voorvoegsel aan het picto toegevoegd. Dit vergemakkelijkt het juist benoemen van de voltooid deelwoorden.

gedaan

ge-e-maild

getreurd

genoten

gewerkt

gewacht

Werkwoorden zonder onderlijning

Alle werkwoorden zijn ook zonder onderlijning in de pictoschrijver opgenomen. De gebruiker heeft hiermee de mogelijkheid om pictoteksten te schrijven zonder onderlijnde werkwoorden. Ook kunnen deze picto's worden gebruikt voor een bijvoeglijke vorm of een onvoltooid deelwoord. Bijvoorbeeld: de *sprekende* pop, het *verdronken* varken, *genietend* van een kopje thee.

Zinnen met een tangconstructie

Bij zinnen als: 'Ik *pak* de pan *op* / hij *gooit* de toren *omver*', kan gebruik worden gemaakt van het tangconstructieteken. Zoek het picto **TNG** en pas de ondertitel aan. Voor wie wil zijn er ook op naam gezette TNGpicto's: TNGop, TNGomver. In de ondertitel moet TNG dan worden verwijderd.

Het tangconstructieteken geeft aan dat een op zichzelfstaand woord eigenlijk bij het werkwoord hoort:

Pak

de

hete

soeppan

met

ovenwanten

op.

Modale werkwoorden

De modale werkwoorden zijn zo abstract dat ze niet op een eenduidige en logische wijze gevisualiseerd kunnen worden. En dus is het uitgangspunt van pictotekenen van toepassing: wat niet met beeldschrift kan, wordt met letterschrift gedaan.

Vanuit het letterschrift is vervolgens gezocht naar een toevoeging die iets zegt van de modaliteit van het werkwoord.

- moeten:** Je *moet* die kant op! Een andere weg is niet mogelijk. Het hoekige geeft de dwang aan die in de modaliteit van dit woord verborgen zit.
- willen:** In de weergave is de w van *willen* verwerkt. Het lijken wel billen. Men kan met een glimlach even denken aan het oude rijmpje: kinderen die *willen*, krijgen voor hun billen.
- kunnen:** De open bovenkant geeft de 'mogelijkheid' aan: Het *kan*, maar het hoeft niet.
- mogen:** De ronde lijn betekent vrijheid en kansen. Het *mag*!
- zullen:** De beide zwabberlijnen geven aan dat het nog alle kanten op kan gaan: *zullen* we of *zullen* we niet? Voor gebruik van dit werkwoord in de gebiedende wijs zijn aparte picto's gemaakt die het dwingend karakter benadrukken: je *zult* luisteren!

moeten

moeten

willen

willen

kunnen

kunnen

mogen

mogen

zullen

zullen

zult!

zult

Hulpwerkwoorden

De drie belangrijkste hulpwerkwoorden zijn als volgt in beeld gebracht:

- hebben:** Als uitgangspunt is gekozen voor het concreet in handen *hebben*.
- zijn:** Het totale 'zijn' is de kern, de cirkel, van dit picto. Bij *is*, kan men ook kiezen voor het rektteken omdat dit is zo herkenbaar is.
- worden:** Dit werkwoord is gericht op de toekomst. Vandaar de pijl die over het hoofd heen naar de toekomst wijst. Dit picto kan worden aangeleerd in zinnen als: ik *word* ...

hebben

zijn

worden